

Znak: 2/02/W/2022

**Szanowny Pan
Radosław Witkowski
Prezydent Miasta Radomia**
ul. Kilińskiego 30
26-600 Radom

Szanowny Panie Prezydencie!

w związku z ogłoszonym projektem Strategii Rozwoju Radomia do 2030 roku i zaproszeniem do konsultacji społecznych tego dokumentu, kierujemy niniejszym następujące uwagi:

- 1) Przedstawiony dokument jako najważniejszy dokument strategiczny miasta, mający kreślić jego wizję rozwojową w długiej perspektywie, ocenić należy jako niedostatecznie ambitny. Wychodzi on ze status quo, w jakim znalazł się Radom po ostatniej reformie administracyjnej, zdegradowany do rangi miasta powiatowego. Tymczasem pozycja, wielkość i aspiracje Radomia i jego mieszkańców wykraczają daleko poza przypisaną nam odgórnie rolę, podsumowywaną czasem kolejnym deprecjonującym określeniem „miasta średniego tracącego funkcje społeczno-gospodarcze”. Strategia niestety w żaden sposób nie odnosi się do obecnej sytuacji Radomia jako będącej właśnie skutkiem decyzji wprowadzonych ponad 20 lat temu, ani na poziomie diagnozy stanu obecnego, ani w zakresie postulowanego celu strategicznego rozwoju miasta i sposobów jego realizacji.
- 2) Szczególnie krytycznie należy ocenić część diagnostyczną. Brakuje w niej, jak wspomniano wyżej, analizy prawdziwych przyczyn obecnej sytuacji Radomia. Byłoby to wyraźnie widać w porównaniu poziomu rozwoju miasta na przestrzeni ostatnich 20-25 lat (na przykład w 3 punktach czasowych: w okresie po zmianie administracyjnej/ przed wejściem Polski do Unii Europejskiej, pośrodku analizowanego okresu, tj. ok. 2008-2012 roku, i stanu obecnego). Analiza taka mogłaby być przeprowadzona na poziomie subregionów – radomskiego w porównaniu z innymi subregionami województwa mazowieckiego i wybranymi subregionami innych regionów Polski – np. Polski Wschodniej. Ponadto, wybranie jako miast (jednostek) porównawczych dla Radomia Sosnowca, Elbląga, powiatu radomskiego i województwa jest całkowicie niezrozumiałe. Jest to po pierwsze próba zbyt mała, aby wyciągać na jej podstawie sensowne wnioski, a ponadto niereprezentatywna (w żaden sposób porównanie Radomia – miasta – do powiatu czy też całego województwa – nie może prowadzić do sensownych wniosków). Dziwi nieuwzględnienie w grupie porównawczej nie tylko miast niewojewódzkich porównywalnych z Radomiem (obok Częstochowy np. Bielska-Białej czy Płocka), ale też miast wojewódzkich – przede wszystkim Kielc, bardzo podobnych do Radomia zarówno wielkościowo jak i w wielu innych parametrach. Ale też mogłaby ta grupa obejmować miasta takie jak Rzeszów, Olsztyn czy Opole. Z kolei zarówno Elbląg jak i Sosnowiec zdają się całkowicie nie pasować jako punkty odniesienia (Elbląg – znacząco mniejszy i o mniejszym zapleczu, Sosnowiec – jako miasto niesamodzielne, należące do konurbacji śląskiej). Porównywać powinniśmy się przede wszystkim do lepszych, żeby móc realnie ocenić dystans dzielący nas od nich – i móc ambitnie zaplanować ścieżkę dojścia do takiego poziomu. Porównanie do takiej grupy, tym bardziej w ujęciu dynamicznym ostatnich 20 lat, pozwoliłoby wyciągnąć dużo bardziej adekwatne wnioski. We wszystkich obszarach wskazanych jako istotne, w tym np. kultura, edukacja, ochrona zdrowia – wskazane byłoby przeanalizować i porównać Radom na tle większej grupy miast, np. wszystkich powiatów

grodzkich czy też miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców. Wnioski z takiej analizy będą porażające w zakresie wyposażenia Radomia w instytucje i funkcje wyższej jakości (kultury, ochrony zdrowia, sztuki, edukacji itp.) Z takiej diagnozy jako oczywiste wypływałyby wnioski i konkretne inicjatywy np. w zakresie potrzeby stworzenia w Radomiu dodatkowego szpitala (szpitali?), drugiej publicznej uczelni o profilu humanistycznym (wraz być może z powrotem profilu obecnego UTH do bardziej technicznego), powstania instytucji kultury wyższej w rodzaju filharmonii, placówki kultury (muzeum? Instytutu?) rangi krajowej, powstania instytucji publicznych – oddziałów / delegatur urzędów centralnych itp. Jako wiodący cel strategiczny powinno też być wskazane dążenie do jak najszybszego odzyskania przez Radom należnego mu statusu miasta rangi wojewódzkiej (jako głównego impulsu przeciwdziałającemu dalszej degradacji Radomia i regionu względem porównywalnych jednostek w kraju i w województwie). Odnosząc się do uwagi z p. 1 – pogłębiona analiza stanu obecnego i przyczyn takiego jak obecny wyposażenia Radomia (a raczej: zacofania) w instytucje i funkcje użyteczności publicznej wyższego rzędu pozwoliłaby zauważyć, jak wiele z nich wiąże się właśnie z posiadaniem odpowiedniego statusu administracyjnego w kraju.

- 3) Większej uwagi wymaga w naszej ocenie rola Radomia jako regionalnego centrum i lidera dla regionu radomskiego (zakreślanego mniej więcej w granicach dawnego województwa radomskiego, a w szczególności w odniesieniu do sąsiadujących powiatów). Radom mimo swojej zdegradowanej formalnie pozycji w układzie administracyjnym kraju jest dla tych miast i obszarów naturalnym centrum aktywności i zaspokajania usług. Powinien więc, wychodząc poza swoje formalnie zakreślone ramy do granic gminy – współpracować z tymi jednostkami w szczególności w zakresie planowania przestrzennego, układu komunikacyjnego, ale też wspomnianych wcześniej funkcji kulturalnych, edukacyjnych i ochrony zdrowia. Mieszkańcy regionu oraz sąsiednich miast są też naturalnymi „konsumentami” usług, które opisane są w dalszej części strategii jak również w prononowanych miarach oceny jej realizacji. Współpraca z miastami regionu jest niezbędna w celu realizacji głównego celu strategicznego – odzyskania rangi miasta wojewódzkiego. Ale też w celach operacyjnych – choćby w zakresie stworzenia kolei aglomeracyjnej i rozwoju lokalnej komunikacji zbiorowej, a także specjalistycznych szpitali, szkół średnich czy wyższych, czy wreszcie jednostek kultury.
- 4) W Strategii praktycznie niezauważona została kwestia o przełomowym znaczeniu dla Radomia i całego regionu, jaką jest uwzględnienie całego regionu radomskiego (w ramach tzw. jednostki województwo mazowieckie – regionalne) w Programie Polski Wschodniej. Jest to potencjał nie tylko w zakresie dostępności ogromnych dodatkowych funduszy, ale też z uwagi na sposób ich dystrybucji oraz na cele, na jakie środki te są przeznaczone. Wiele z nich dotyczy właśnie aspektów wskazanych w Strategii jako najważniejsze: jakości życia, jakości powietrza, zieleni, komunikacji miejskiej, bezpieczeństwa itp.
- 5) W części kierunkowej zapisy Strategii są „sztafpowe”, mogące z powodzeniem pasować do strategii każdego miasta, a nawet każdej gminy wiejskiej. Bardzo mało jest postulatów konkretnych, odnoszących się do szczególnych potrzeb, do specyfiki miasta. Wśród celów operacyjnych brak podkreślenia celów priorytetowych. Jakie działania, jakie inwestycje są szczególnie ważne, by przełamać regres Radomia? Np. uczelnie wyższe, szpitale, instytucje kultury...? Cele operacyjne określone są zupełnie niekonkretnie. Brak odniesienia do jakości, standardów podejmowanych działań/inwestycji. W ten sposób żeby osiągnąć zaproponowane cele można uciekać się do rozwiązań substandardowych, byle tylko osiągnąć ich liczbę założoną w Strategii. Przykładowo:
str. 49: Liczba zbudowanych/ przebudowanych/ wybudowanych/ zrewitalizowanych obiektów infrastruktury kultury, turystycznej i sportowo-rekreacyjnej [szt.] - tego rodzaju obiektem jest zarówno filharmonia, jak i ławka w parku...
str. 50: Długość ścieżek rowerowych [km.] Długość nie musi świadczyć o sensowności. Często łatwo budować je tam, gdzie może akurat nie są potrzebne, wtedy szybko przyrasta długość. Ale też bez ich powiązania, sieci, ich sens jest znikomy. Należałoby więc rozważyć

inną, bardziej adekwatną miarę. Dlaczego nie np. udział ruchu rowerowego w ruchu pojazdów?

str. 54: Liczba nowych działań marketingowych promujących miasto [szt.] Działanie działaniu nierówne. Prostem i tanim działaniem marketingowym jest np. wywieszenie baneru z napisem "Radom. Tu warto [coś-tam]". Również inna miara - liczba nowych inicjatyw partnerskich służących poprawie rozwoju miasta [szt.] - j.w.

str. 65: Liczba nowych inwestycji w zakresie transportu publicznego [szt.] Podobna uwaga, budowa linii tramwajowej też będzie taką inwestycją, podobnie jak wymiana wiaty przystankowej...

str. 49: Liczba wydarzeń sportowych o charakterze ogólnopolskim [szt./rok] Brak analogicznego zapisu dla wydarzeń kulturalnych...

Ogólnie biorąc: Cele określone liczbowo są bardzo często minimalistyczne, zakładające stagnację, a nie rozwój. I to w dziedzinach szczególnie zaniedbanych (jw.), o których sama Strategia mówi w części diagnostycznej. Przykładowo:

str. 46: CEL OPERACYJNY - MIASTO Z DOSTĘPNĄ OPIEKĄ ZDROWOTNĄ (???), miara Liczba łóżek szpitalnych - wartość bazowa 1327, wartość docelowa 1350. To oznacza de facto, że w najbliższych 8 latach nie powstanie zapowiadany jeszcze niedawno nowy szpital, ani też istniejące nie zostaną rozbudowane (jak się ma to do diagnozy, która choćby w odniesieniu do tak niedobrze dobranej próbki odniesienia pokazuje dramatycznie złą sytuację Radomia pod względem ochrony zdrowia?? Liczba lekarzy na 10 tys. ludności [szt.] wartość bazowa 78,1, wartość docelowa 78,3. Czyli brak przyrostu, a może wręcz spadek liczby lekarzy (wzrost średniej wynika zapewne z prognozowanego równoległego spadku liczby mieszkańców miasta).

Str. 51: CEL OPERACYJNY - MIASTO PERSPEKTYW EDUKACYJNYCH I ZAWODOWYCH (???), miara Liczba studentów radomskich uczelni [os.] - wartość bazowa 7 219, - wartość docelowa 7 420. Uwagi – jak wyżej...

Reasumując: biorąc pod uwagę unikalną sytuację, jaką jest kolejna znacząca pod względem wielkości dostępnych funduszy nowa perspektywa unijna, dodatkowe środki rozwojowe po pandemii („Polski Ład”), objęcie Radomia i Ziemi Radomskiej programem Polski Wschodniej, aktualizowany dokument strategiczny, jakim jest Strategia Rozwoju Radomia, powinien być dokumentem ambitnym, rysującym dla Radomia cele, jakimi byłoby dorównanie do grona miast, które „uciekły” nam przez ostatnie 20 lat. Zdecydowanie przereklamowana i rozbudowana powinna zostać część diagnostyczna, aby prezentowała we właściwy sposób pozycję Radomia i jej zmianę na przestrzeni ostatnich lat na tle porównywalnych wielkościami ośrodków, w tym lepszych od nas. Na podstawie dobrej diagnozy wiele wniosków będzie rodziło się naturalnie. Wreszcie, w zakresie szczegółowych celów i miar powinny one być przeformułowane nie tylko, aby były bardziej ambitne, ale też aby uwzględniały nie tylko aspekt ilościowy, ale i jakościowy zakładanych działań.

Pozostajemy do dyspozycji Państwa w zakresie dalszych prac i uwag nad Strategią. W przypadku uwag lub wątpliwości, prosimy o kontakt.

Z poważaniem,

Jakub Kluziński
Prezes
Stowarzyszenie „Kocham Radom”

Otrzymują:

1. Adresat
2. Rada Miejska w Radomiu
3. Media lokalne
4. a/a